



REISELIV FOR KROPP OG SJEL



Det er stor aktivitet ved klagemuren i Jerusalem, hvor folk ber.

WWW.MITTMEDIUM.NO

40

2015

MEDIUM MAGASIN NR. 2

En spirituell reise til det hellige land

«Det hellige land» er en betegnelse brukt av jøder, kristne og muslimer, og beskriver den israelske og palestinske delen av Midtøsten. Levanten er et annet ord som benyttes for det samme området, men da i en ikke-religiøs sammenheng.



Tekst og foto: Tore Lomsdalen, MA
Tore Lomsdalen er astrolog og driver sin praksis fra Milano, hvor han bor. Han har astrologiutdannelse fra The Faculty of Astrological Studies i London samt en mastergrad i kulturell astronomi og astrologi fra University of Wales Trinity

Saint David. Han er en internasjonal foredragsholder om astrologi og kosmologi, og har utgitt boken *Sky and Purpose in Prehistoric Malta*. Tore er fast skribent av horoskopspaltene i Medium. Hans hjemmeside finnes på www.astrolom.no.

Dette er et land hvor folk og landskap er sammensveiset fra tre kontinenter – Europa, Afrika og Asia – men likevel sterkt preget av sine egne etniske, kulturelle og ikke minst religiøse bakgrunn. Det er muligens noe av årsaken til at landet helt fra før kristen tid og frem til i dag vekselvis har levd i harmoni og i stridigheter.

Som turist i dag opplever man ikke noe av dette, selv om infrastruktur og politikk gir assosiasjoner om underliggende tvister mellom Israel og Palestina. Den vanlige borger ønsker på den annen side oppriktig evig fred og samhold, selv om de ikke er forespeilet noen snarlige løsninger. I mange århundrer har kristne valfartet til

Det hellige land. Etter at staten Israel ble grunnlagt i 1948, har denne aktiviteten økt i form av pilgrimsreiser, tradisjonelle bibelturer og studiereiser, men også i form av vanlig turisme. Israel med sine åtte millioner innbyggere, hvorav rundt to millioner er palestinere, hadde over 3,5 millioner turister i 2013.

Spirituell vandring i Jerusalem

Dvir, en ung og kunnskapsrik israelitt som har spesialisert seg på byen Jerusalem, viste frem alle steder av allmenn interesse. Men guiden tok meg også til severdigheter som mange turister vanligvis ikke får se. Den første delen av vandringen gikk utenfor Gamlebyen. Det første stoppestedet var den etiopiske kirken, en rund kirke jeg aldri har sett maken til. I midten av kirken lå et gedigent innebygd rom med det aller helligste – nemlig altret. Rundt dette var det opphengt ikoner av helgener med tepper hvor man kunne knele og be. I tillegg virket det som en brukskirke med bøtter, koster og spann stilt opp langs veggen, mens stillhet og ærbødighet preget den verdslige atmosfæren.



Det gedigne innebygde alteret i den etiopiske kirken.

Kort vei unna ligger Meah Shearim, et innestengt område hvor de ultra-ortodokse jødene bor. På veien dit gikk vi forbi hus med midlertidige tabernakler.



Midlertidige tabernakler hvor de de ultra-ortodokse jødene bor hver høst i en uke for å minnes den 40 år lange tiden de oppholdt seg i ørkenen.

På denne tiden av året flytter de ultra-ortodokse jødene ut fra sin egen bolig og inn i det midlertidige tabernaklet. Her bor de i syv dager for å minnes det jødiske folkets 40 år lange opphold i ørkenen. Sukkot eller tabernakelfeiringen er knyttet opp til innhøsting og at vinterregnet kommer. Hver dag i en uke mens den religiøse høytiden pågår, er det obligatorisk å gjennomføre en vinkeseremoni med blader fra fire tresorter: sitron, daddel, myrt og piletre.



Inngangspartiet til Meah Shearim hvor du blant annet kan se på klesdraktene at det er et helt spesielt område.

Når du går gjennom den lille bymuren til Meah Shearim, er det som å komme til en helt annen verden. Det interessante er hvordan man egentlig greier å opprettholde et samfunn som helt og holdent lever på sine egne premisser og strengt etter ultra-ortodokse religiøse lover og regler. De har sine egne skoler hvor deres religion nesten er det eneste det undervises i. De nekter å være soldater eller bli tilknyttet militæret eller delta i krigføring. De bruker ikke moderne tekniske hjelpemidler av noe slag. Alle former for mobiltelefon og PC er strengt forbudt. Ja, det henger faktisk en plakater til skrekk og advarsel på et gatehjørne med bilder som viser at man blir sinnssyk om man bruker PC og dataspill. Gateplakater er den eneste lovlige formen å dele informasjon på.



Gateplakater er spredt rundt i hele bydelen og er den eneste lovlige måten å gi informasjon på.

I dette samfunnet i samfunnet er det vanlig med store barnefamilier. Her er ikke prevensjon tillatt, og de ultra-ortodokse jødene gifter seg kun med sine egne. Mange av dem lever av sosiale støtteordninger. Barn som vokser opp her, har store utfordringer med å tilpasse seg et moderne samfunn. De fleste blir derfor født, lever her og dør her. Anslagsvis er det mer enn 10.000 mennesker som bor i Meah Shearim, og tallet er sterkt økende.

Noen av de yngre beboerne i Meah Shearim. Jeg spurte om tillatelse til å ta disse bildene. Det har flere ganger skjedd at påtrengende fotografer har blitt kastet stein på.





Olivenhøyden

Hvorfor dette stedet er så historisk spirituelt viktig, er ikke bare grunnet den fantastiske utsikten over det gamle Jerusalem, men det sies at det var her Jesus gjorde sin seiersrike inntreden til Jerusalem. Rett under høyden ligger en enorm jødisk gravplass som har vært i bruk helt siden bibelsk tid.

Herfra kan du også se den gylne port, en inngangsport til Jerusalem som er stengt, men som skal åpnes når Messias åpenbarer seg igjen. Ifølge jødiske tradisjoner pleide Shekhinah (guddommelig tilstedeværelse) å komme gjennom denne porten.

For å komme seg til Olivenhøyden lønner det seg å ta taxi eller buss. Men du bør absolutt ta deg tid til gå til fots, for det er flere fantastiske hellige steder og kirker du kan besøke underveis.

Ett av disse stedene er den katolske kirken Dominus Flevit, som kan oversettes fra latin til «Herren gråt». Kirken ble formet som en tåre som symboliserer tårer fra Kristus, og ble bygget på 1950-tallet av en italiensk arkitekt. Det var her Jesus gråt åpenlyst da han, som det står i det 19. kapittel i Lukasevangeliet, gikk mot byen Jerusalem og ble overveldet av skjønnheten i *Det andre tempelet* og forutså dets fremtidig ødeleggelse og diasporaen (landflyktigheten) til det jødiske folk.

En annen kirke er Getsemane og Kirken for alle nasjoner som ligger ved foten av Olivenhøyden og er en hage med flere tusen år gamle oliventrær. I henhold til kristen tradisjon og Det nye testamentet i Bibelen var det her Jesus oppholdt seg med disiplene for å be natten før korsfestelsen. Jesus pleide å ta sine disipler hit regelmessig for å be, noe som gjorde det mulig for Judas å forråde Jesus, og som førte til arrestasjonen. Det sies også at Judas senere hengte seg selv i et av oliventrærne.

I tillegg finnes Jomfru Marias grav og Maria Magdalenas kirke i nærheten – se egen rammesak.



Jomfru Marias grav

Kapellet fra det 5. århundret hvor Maria er gravlagt, er rett i nærheten av Getsemane. En imponerende trapp fører deg dit, og gravstedet er opplyst av stearinlys satt opp av brødre fra den romersk-ortodokse kirken. Det sies også at etterlevninger av Marias foreldre Joakim og Anna og hennes mann Josef også ligger gravlagt her.

Getsemane-kirken er flittig besøkt av pilegrimer fra hele verden som kommer hit for å be. Inne i kirken må det være absolutt stillhet.



Maria Magdalenas kirke

Denne gedigne russisk-ortodokse kirken med sin gylne kuppel ligger vakkert plassert omtrent midt på Olivenhøyden og ble bygget av keiser Aleksander III i 1886. Ifølge Markusevangeliet var Maria Magdalena den første til å se Kristus etter hans oppstandelse. Hun er ansett som en avgjørende og viktig disippel av Jesus, og tilsynelatende den kvinnen som har vært mest tilknyttet Jesus sammen med Maria fra Betania, som noen mener å ha vært den samme kvinnen.

Innenfor bymuren

Bymuren er fire kilometer lang, mens selve bydelen kun er på en kvadratkilometer, ikke større enn kvadraturen i Kristiansand. Det bor ca. 40.000 mennesker her fordelt på det kristne, armenske, jødiske og muslimske kvartalet, hvorav det siste kvartalet er det største med ca. 27.000 innbyggere. Det finnes kun syv porter inn til bydelen, hvorav Dvir og jeg entret gjennom

Løveporten. Rett på innsiden av porten ligger en romersk-katolsk kirke bygget av de kristne korsfarerne i 1138.



*Betse-
dabassenget
hvor Jesus hel-
bredet den syke
mannen.*

Ifølge tradisjonen ble Jomfru Maria født i St. Anna-kirken, og hennes foreldre bodde her. Kirken har utrolig akustikk, noe som er helt perfekt for gregoriansk sang. Dette gjør den til et pilegrimsmål for solister og kor. Rett ved siden av kirken ligger også Betesda-bassenget (barmhjertighetens hus) som ble brukt for å heale og lege. Det var her Jesus ifølge Johannesevangeliet gikk tilfeldig forbi en mann liggende ved bassengkanten som hadde vært syk i 38 år, og sa: «Stå opp og ta din seng og gå!» Miraklet skjedde. Mannen tok sin seng og gikk.

Smertens vei

Fordømmelsens kirke ligger kun en kort gåavstand fra St. Anna-kirken, men har en langt mer dramatisk historie knyttet opp til Jesu liv. Det var nemlig her han ble dømt av Pontius Pilatus til døden ved korsfestelse. På utsiden av denne fransiskanerkirken fikk han utlevert korset som han selv måtte bære langs «Via Dolorosa» (smertens vei) til henrettelsesstedet på Golgata. Å bære korset innebærer en skammens og smertens tur mot en forferdelig henrettelse. Via Dolorosa består av i alt 14 punkter eller stasjoner som det kalles. Den første er hvor han ble dømt og den siste hvor han ble gravlagt. Stasjonene indikeres med runde skilter med romerske nummertall, som for eksempel stasjonsnummer III, hvor Jesus faller første gang under korset, og IV, hvor han møter sin mor.

Den hellige gravs kirke ble bygget av korsfarerne i det 12. århundret, og er i dag fordelt på flere kristne menigheter.

Denne fantastiske kirken er bygget på fjellknausen hvor Jesus ble korsfestet, og besitter de fire siste fasene i Jesu liv hvor han ble avkledd, naglet til korset, døde på korset, ble tatt ned og gravlagt.

Det er lange køer av pilegrimer som ønsker å berøre både stedet hvor Jesus døde på korset og hans urne. Kirken bærer sterkt preg av andektighet og respekt for Jesus Kristus, og man ser mange mennesker som går på knærne.

Vestveggen ble bygget av Herodes i året 19 f.Kr. og inngikk i det større tempelkomplekset på Tempelhøyden. Muren er nesten 50 meter lang og 18 meter høy og er inndelt i to områder, ett for menn og et annet for kvinner. Et annet og kanskje bedre kjent navn blant ikke-jøder er Klagemuren, som er åpen 24 timer i døgnet hele året og kanskje er et av de helligste stedene for jøder å be. Muren og området foran er satt av som en ortodoks jødisk synagoge. Det foregår regelmessig ulike gudstjenester her i tillegg til at enkeltmennesker ber sine bønner. Muren har også et inneområde med et bibliotek med hellige bøker og skrifter. Selve muren i seg selv er imponerende nok, men engasjementet og seriositeten som de enkelte utviser ved å fremføre sine bønner her, er nesten ubeskrivelig.



*Her er vi
inni den hellige
gravs kirke i Jerusa-
lem, kirken som er bygd
på fjellknausen hvor
Jesus skal ha blitt kors-
festet og døde.*



Tempelhøyden er et av de viktigste religiøse steder i gamlebyen i Jerusalem. Det har blitt brukt som et religiøst område i tusenvis av år. Stedet har stor betydning for jødedommen, kristendommen og islam, og er derfor et av de mest omstridte religiøse stedene i verden. Blant muslimene er Tempelhøyden ansett som det tredje helligste stedet i islam etter Mekka og Medina. Jøder har ikke adgang til stedet i dag, og utlendinger kan kun komme dit gjennom en spesiell gangbro fra vestveggen

hvor man må vise pass for å slippe inn. Her finner man muslimer som enten enkeltvis eller i grupper ber og leser fra Koranen. Menn og kvinner holder til på adskilte områder som egentlig er en stor park. På fredager er det vanligvis tusenvis muslimer på området.

Denne høyden består av flere moskeer, og det er kun muslimer som slippes inn. Den mest dominerende og kjente er «*Dome of the Rock*» eller *Klippedomen* på norsk. Dette gedigne byggverket stammer fra 680-tal-

let og regnes som verdens eldste islamske byggverk. Med sin gedigne gullbelagte aluminiumskuppel kan den sees på lang avstand fra alle høyder rundt Jerusalem. Inne i moskeen er det en stor, hellig stein hvor det sies at Abraham hadde forberedt seg på å ofre Isak. Denne steinen ble også brukt av Muhammed da han steg opp til himmelen.



Klippedomen, selve ikonet på Tempelhøyden, ruver godt over hele området.

Palestina og Betlehem

Å reise i denne delen av Palestina er i seg selv helt uproblematisk. Det anbefales å ta med pass hele veien selv om ikke dette er et krav. Issa, en ung sympatisk kristen palestiner som er autorisert guide, tok meg rundt for å oppleve den spirituelle siden i denne delen av det hellige land. Vår første stopp var det utrolige klosteret St. Sabbas ute i palestinaørkenen.

Jeg har besøkt mange klostre, men må si at St. Sabbas-klosteret er et av de mest fantastiske. Stedet er også kjent som Mar Saba-klosteret. Det ble grunnlagt av den greske munken, presten og helgenen Sankt

Sabbas i 483. Han levde mesteparten av sitt liv i Palestina, først i huler i fjellet, men det tiltrakk seg disipler som fulgte ham, og han bygget derfor flere klostre i området. I dag bor det kun 25 munkere her, men på 600-tallet var det så mange som 400. Den gang var det et sykehus for spedalske og overnattingssted for pilegrimer.

Munkene i Mar Saba-klosteret er knyttet til den gresk-ortodokse troen og kommer fra hele verden. Munken jeg snakket med og som hyggelig serverte Issa og meg kaffe, var fra Russland og prøvde seg på norske ord som «takk» og «vær så god». De oppholder seg også i dag til bestemte tider i hulene i

fjellsiden som ligger rett ovenfor klosteret. Munkene lever kun av det de selv produserer, de er strenge vegetarianere, men spiser fisk hvis noen gir dem det. Her finnes en egen døgnrytme hvor klokkene viser midnatt ved solnedgang og munkene tilbringer mesteparten av døgnet med å be. Kvinner har ikke adgang. Klosteret er ansett som et av de aller eldste som fortsatt er i bruk og hvor de opprinnelige tradisjonene fortsatt opprettholdes strengt. Her finnes hverken elektrisitet eller andre moderne tekniske hjelpemidler.



Betlehem

På veien til Betlehem kjører vi forbi Herodium nasjonalpark, et fort på en kunstig fjelltopp bygget av Herodes på 20-tallet f.Kr. Betlehem ligger på en høyde hvor det bor ca. 25.000 mennesker, hvorav 25 prosent er palestinske kristne. I mai 2014 besøkte pave Frans byen. Byen lever hovedsakelig av turistnæringen som stort sett genereres ved besøk til fødestedet til Jesus Kristus. Gjeteren David (som har sin egen park og kirke her) og Josef, Jesu far, var

også født her. Dette er den bibelhistoriske tilknytningen de fleste forbinder med byen. Den 12 meter høye muren som israelske myndigheter har satt opp, preger utvilsomt deler av Betlehems bybilde.

På plassen foran fødselskirken ligger Betlehems fredssenter. Kirken er av de eldste kirkene som fortsatt er i bruk og ble bygget på 300-tallet av Konstantin den store. Da Maria skulle føde, bodde de i Josefs familiehus. Men ettersom det ikke var plass til dem i gjesterommet, måtte hun føde i en

slags låvegrotte som ligger under der Fødselskirken står i dag. Bygningen, som er en basilika, består egentlig av to kirker som er bygget sammen. Under den ene finnes altså krypten hvor Jesus ble født. Selve fødselskirken blir drevet av patriarken av Jerusalem og hele Palestina. Den andre kirken er romersk-katolsk og har den mektige Sankt Georg som sin beskytter. Fødselskirken betraktes som hellig av kristne så vel som av muslimer, og ble i 2012 et verdensarvsted, det første i de palestinske områdene.



Hulen i fjellet som ligger rett ovenfor klostret hvor St. Sabbas en gang oppholdt seg. Den brukes fortsatt den dag i dag av munkene.

Reisetips

Det eneste flyselskapet som flyr direkte fra Norge til Israel, er Norwegian med sine tre avganger i uken. Ellers kan man også komme dit med SAS til Frankfurt kombinert med El Al fra Frankfurt til Tel Aviv. Man kan også ta Turkish Airlines fra Gardermoen til Istanbul, og så fly fra Istanbul til Tel Aviv. Prisen avhenger av når man bestiller reisen.

Her kommer mange norske reise- eller studiegrupper i alle aldre som drar på organiserte turer. Om du tenker å dra alene eller med familien, vil du nok få mest ut av turen om du spanderer på deg en guide mens du er der. Vil du gjøre det mer personlig og privat, kan du vurdere Dvir Hollander (hollander2000@gmail.com) i

den israelske delen og Issa Zidane (issa.zidane@gmail.com) i den palestinske delen. Ønsker du å delta i større grupper, kan du kontakte Bein Harim, www.bein-harimtours.com, for rundreiser i Israel og Murad Tours, www.muradtours.com, for turer i Palestina.